

בין קנאות לסבלנות

פ"ש ע"פ החת"ס

1. גמ' שבת יב' ב'

הלכה ואין מורין כן

2. חת"ס על התורה במדבר עמ' קל'

דהנה ג' מיני קנאות יש: א- והיא הרעה- קנאת איש מרעהו. ב- והיא הטובה- לקנא קנאת ה' צבאות ברשעים ועושי רשעה. ג- והיא טוב מאוד- קנאת סופרים להרבות מועצת ודעת.

3. תורת משה במדבר עמ' כג'

יש לפרש ע"פ מה שכתב החובת הלבבות (שער חשבון הנפש פג')- שיעשה האדם חשבון נפשו האם הוא משתדל ומתלהב לעשות מצות כמו שהוא מתאמץ ומתלהב לעשות עבירה ואז אשרי לו ויהיה ברום המעלה. וגם פנחס קינא בשים אל ליבו הקנאה והחרדה אשר בתוכם לדבר עבירה, וזה הביאו לקנא קנאת ה'.

4. חת"ס על התורה במדבר עמ' קלא'

כי פנחס היה מקנא בזמרי-אם אש היצר הרע בערה כ"כ ברשע הזה עד שלא נשא פנים למשה רבינו וכה'ג והנשיאים והקריב המדינית לעיניהם, איך לא תהיה אש אהבת ה' בוער בי מבלי להתבייש מכל אלו ולקדש שמו הגדול ברכים?

5. חת"ס סופר על התורה במדבר עמ' קל"ה

כי הנה יש אשר בטבעו הוא סבלן גדול לא יכעס כלל יהיה ענוותן ושפל ברך, ואומנם הוא לא יקנא קנאת ה' צבאות משום אדם-נמצא יצא שכרו בהפסדו, ויש אשר בהיפוך מזה-הוא כעסן על כל דבר מועט והוא מקנא קנאת ה' ויצא הפסדו בשכרו. אומנם היותר שלם לפני ה' הוא העניו אשר נבזה בעיניו נמאס ומוחל בשלו, ואינו מוותר בשל ה' ובשל תורתו הקדושה, וכמו שעשה פנחס בהראותו כעסו וחרונו והעזיז פניו נגד כל העדה וזקניהם והרג נשיא שבט, בכל זאת היה עניו ושפל רוח ומוחל על עלבונו בשמעו אומרים-בן פוטי זה וכדומה דברי ביזיון וקצף.

6. הרב קוק עין אי"ה שבת א', ב', רעב, רעד'

כל מקום שנותנין עיניהם מיד נשרף. מצד המבט היותר עליון איך שהעולם צריך הוא להתנהג, כדי שיראו הבריות אור וחיים של אמת, אין כאן מקום לפשרות, לתיקונים למחצה לשליש ולרביע, כ"א מחיקה גדולה על כל הסדרים ההויים, על כל העול הגדול הנעשה בחיי החברה, ועל כל העבדות הבזויה שלקח לו האדם בהגבירו על עצמו דמיונו ותאוותיו הרעות ועי"כ נעשה שפל ונבזה, וכל הדברים הטובים שלו באו לקויים וחסרים, מכוסים בענן של סכלות ורשעה, עד שצריך חידוש מעיקר היסוד, עד שיעמוד על יסוד הקדושה והטהרה העליונה...

הדור אוזל, איתיבו תריסר ירחי שתא, אמרי משפט רשעים בגיהנם שנים עשר חודש... יצתה ב"ק ואמרה צאו ממערתכם.

לא למען שימצא העולם, עם כל רעתו ושפלותו, חן בעיני קדושי עליון הללו הרואים את אור האמת והצדק בזהר, היתה מטרת ההחזרה, כי איך אפשר שיאמר לרע טוב, כ"א שיהיה כח המראה ממותק באופן שיהיו נזקקים לתיקון.

7. הרב קוק אגרות ראיה אג' כ'

אם היה שום עם בעולם, שעיקר הווייתו בתור עם וקיומו יהיה תלוי באיזו דעה, אז היתה רשות גמורה וגם חובה שביחש לזאת הדעה לא ימצא בקרבו חופש-הדעות. כי אין זה חופש כי אם עצלות מהגן על עצמה...וק"ו כשתהיה עוד דעה מועלת חוץ לגבולה, ולגוף האומה תהיה יסוד חייה, אז אין שום מקום לסבלנות, והסבלן בזה ראוי לבזיון פנימי מכל האומה וגם מכל האדם. על כן כאשר אין עוד אומה בעולם, שההודעה של שם השי"ת בעולם...יהיה יסוד חייה הלאומיים, ותנאי מיוחד בתקומתה על ארצה וכוונות ממשלתה...על כן מי שגורם בדעותיו, ומכש"כ במעשיו, רפיון להדעה שמחיה את האומה, הוא פושע לאומי, שהסליחה להם היא אולת.

8. הרב קוק עין אי"ה שבת א', ב', רעג'

יצתה ב"ק וא"ל להחריב עולמי יצאתם, חזרו למערתכם. הדעה האלהית אמנם הלא היא למעלה למעלה מחכמת כל חכם, היא הסכימה שדוקא מכל הרעות וכל ההשפלות הנמצאות בהוה ומכל

סדרי החיים המקולקלים, דוקא כשיצאו אל הפועל עם כל ניוולם וכיעורם, ודוקא כשתנתן להם שליטתם בכל הזמן הנדרש ע"פ חכמתו של יוצר כל ב"ה, דוקא מכל הרע והכיעור הזה תצא האורה היותר שלמה, כשאחר כל הרחבתו יחזור לטובה וממנו בעצמו יאירו אורים לצדיקים וישרי לב. ע"כ צריך דוקא עם הקדושה העליונה לרדת עד עומק של שפלות החיים, לקיימם כפי מה שהם ולזככם לאט לאט, עד שיעלו אל מה שנועד להם ע"פ חכמת יוצר כל ב"ה. וכיון שעוד לא באתם עד אותה המעלה איך לקשר את כל החיים בירידתם כמו שהם אל התעודה העליונה, וחפצכם להחריב את המצב של ההוה כדי לבנות על משואותיו עולם מתוקן במהרה, ולא לשכללו קמעא קמעא עד שישבו לתיקון השלם ויחזור הרע לטוב, ע"כ שובו למערתכם, להוסיף עוד מעלה, עד שמרוב החכמה והקדושה תוכלו דוקא על ידה לרדת מטה מטה אל החיים, לתקנם כפי חפץ השם יתברך...

9. הרב קוק אגרות ראיה אג' כ'

זאת היא עצת ה' שהפליא עצה, הגדיל תושיה, שכפי אותו המיעוט שכוחות האומה מתמעטים, כן יהי' נגרע כוח היכולת. ומניעת היכולת היא לנו לעדה על חפץ ד', ומניעת החפץ יש לה הרבה דרכים, לפעמים מניעה מעשית, כמו יראת מלכות וכיו"ב, ולפעמים מניעה רוחנית, שמהם היא גם כן המצוה שלא לאמר דבר שאינו נשמע. וכשישנן מניעות כאלה הננו מרוצים בזה, מפני שאנו מכירים שכך הוא רצון ההשגחה העליונה בעתים כאלה.

10. הרב קוק אגרות ראיה א' אגרת קמד'

היד הרמה המחומשת בהפקרות ודרכי הגויים באין זכר לקדושת ישראל באמת, המחפה את חרסיה בסיגים של לאומיות מזויפת בגרגירים של היסטוריה וחיבת השפה, המלבישה את החיים צורה ישראלית מבחוץ במקום שהפנים כולו הוא אינו יהודי העומד להיות נהפך למשחית ולמפלצת, ולבסוף גם-כן לשנאת ישראל וארץ ישראל...היד הטמאה הזאת תתגבר, אז אין די באר גודל האסון.